

De conèixer, estimar, i comprendre

Ho diu una dita popular: només s'estima quan es coneix. I conèixer, d'alguna manera, implica comprendre. No sempre és veritat, com sabem; ara com ara, tanmateix, per a l'articulista li'n sobra. Sempre que hi afegim que, per a l'odi, no calen coneixements ni comprensions, i menys encara l'estimació, el seu antídote. Li basta el prejudici i la ignorància. Val el mateix per al racisme com per a altres racismes menors i casolans.

Fem un repàs. Per a conèixer cal tenir interès per allò que se suposa que es vol conèixer. La comprensió és si fa no fa un exercici racional per acostar-se a l'objecte del coneixement, d'allò que es desitja conèixer. I l'estima ve després, com a conseqüència dels exercicis precedents. Tots tres exercicis reclamen una generosa obertura d'ulls i orelles, una predisposició tàctil, sensible, en diríem, despullats de tot prejudici. I sempre sense la bena de l'odi sobre l'esguard, és clar. I ara em diran, ¿a què vénen aquestes críptiques paraules, i un exordi excessiu? Miraré de ser més explícit.

Barcelona, València, Palma, tres ciutats que s'ignoren, o molt sovint, quan ja era possible no desdenyar-se, s'han ignorat. No fa gaire, ho recordava al *Diari de Barcelona*, a propòsit d'estimular la presència de la ciutadania barcelonina a la meua ciutat: invitació interessada, sense dubte, però també convençuda, en la mesura que parlava d'una ciutat de cultura, València, sense els afegitons de la solemnitat. ¡I tan prop!... encara que només siga en termes físics, horaris. Potser en vaig fer un gra massa, en parlar de cultura com atracció bàsica: hauria d'haver afegit la festa i el clima, l'*exotisme* del sud, tan diferent, o qualsevol altra història. Ho faig ara, i punt.

Alguns exemples ens poden ajudar a hores d'ara. ¿quin valencià, quin barceloní, no ha visitat almenys una vegada en la seua vida, Mallorca o Menorca o Ei-

vissa? De *mili*, noces, vacances o negocis, és un viatge freqüent. I superficial, clar. I per l'altre costat, ¿quin barceloní, o valencià, no ha trobat imprescindible comprar, vendre, o simplement passejar-se, per les Fires de València o Barcelona? Em direu, ¡alto!, això ja són negocis, i no tots els veïns s'hi dediquen. Ho farem més planer, de les Falles a la Mercè, o de les excursions gastronòmiques, tant em fa, la relació és fins i tot inevitable.

Aquestes evidències tan elementals no tenen cap traducció rellevant en termes polítics, socials. El coneixement no passa de l'exotisme del paisatge, la gràcia de la parla corresponent, i en tot cas de l'oportunitat dels negocis. En els negocis incloses les transferències de mà d'obra, que no tot han de ser especulacions immobiliàries o compra-venda de vetes i fils.

De fet hi hauria com dos moments, als temps recents. En part, sense cap modèstia, n'he estat espectador, alguna vegada actor, i en tot cas testimoni. De primer, als seixanta, un corrent missionari, de retrobament; al final dels setanta algun esforç adicional per fer viable el que es pensava poc factible —unitats econòmiques, i d'altres—, i acceptava tothom, la nova situació democràtica, amb l'aparell de les autonomies de caire sovint ortopèdic. La nova estructura política i administrativa no anava a ajudar gens ni mica al coneixement, a la comprensió, i, per consegüent, tampoc a l'estima. Cosa que no és cap judici de valor, i sí més aviat constatació empírica.

¿Hi ha res de mal en aquesta situació? En principi, em sembla que no. En acceptar algunes regles del joc, aquest es desenvolupa segons les primeres, ningú té res a objectar. Es més, la creació de glòries més o menys locals, parroquianes, té l'estímul suficient per als intel·lectuals, i aquests, de citació en citació mútua —allò que amb gràcia s'anomenà les societats de *bombos mutus* —

ajuda a sobreviure amb subvencions i premis. Tots contents, al capdavant. La gent, això és tota una altra qüestió. En principi continuaran relacionant-se i coneixent-se en la superfície, amb prevenció unes vegades i amb sorpresa en d'altres: ¡resulta que l'entenc!, com aquell que descobreix que parlava en prosa. O més pregonament, ja que em diuen que hi ha autobusos barcelonins que vénen a conèixer la nit valenciana, tan excitant,

tant del sud, i altres. Benvinguts, per cert, que més val la festa que l'avorriment previngut, desconfiat dels protocols autonòmics.

Naturalment, tot això no condueix enlloc, com no siga al narcisisme localista, a la lamentació, o al menyspreu d'allò que anomenem realitat, tan distant dels desitjos, o de les elaboracions més o menys acadèmiques dels setanta.

Fenòmens com el blaverisme valencià cert mallorquinisme, i un innegable barcelonisme, romanen al marge de les explicacions raonables. Com no siga per titllar-los d'inútils manifestacions de particularismes, decantats a la dreta i irracionals. La labor d'explicació s'ha deixat de banda, i una mica cadascú va a la seva, originant nous problemes de marginació. En altres indrets de l'anomenat context nostre se'n preocupen, com per exemple en el cas de les *lligues* italianes: moviment de resistència contra l'estat central ineficient i corrupte, però també senyal de recuperació de les particularitats, de certs elements pregonos en la conformació de les "comunitats regionals i locals". Com si res, a casa nostra: fenòmens d'incultura i manipulacions de la dreta, i tan contents. Mentrestant, vots i més vots, i una receptivitat creixent per part de l'audiència. Mentre ragen les subvencions ens quedarem satisfets amb explicacions de manual, per cert, que en ser d'origen marxista, esdevenen, els manuals, més aviat arnats, i queda el recurs a un positivisme casolà, de cas per cas, que dóna molt de si a les facultats i altres acadèmies.

Conèixer, per tant, significa aproximar-se sense prevencions a les situacions reals de les poblacions, bàsicament urbanes. Cosa que demana una apressada i curta explicació: Aquest és un país urbà, on els espais que no ocupen les ciutats, les grans, en són espais dependents. D'on es dedueix que el coneixement ha de partir de les realitats urbanes respectives, on es couen les marginacions, les exclusions, i on també és possible el reencon-

tre. Tota la resta són ganes de marejar la gallina o de fer volar coloms.

El *llinguisme* polític té la seua raó de ser en la desconfiança de l'estat. I també en les incapacitats locals per bastir nous objectius socials assumibles per la ciutadania. Val la pena de parar-hi esment. Perquè és evident, de València estant, que hi hagué manipulació de la dreta estatal als orígens de fets com el blaverisme. Manipulació que trobava el terreny adobat, val a dir, i només en aquesta mesura s'expliquen les reeixides que pertanyen no només a alguna capa de privilegi sinó que tenen audiència entre capes populars.

Ignorar-ho esdevé imbècil des

del punt de vista intel·lectual, i imprudent com a mínim des del punt de vista polític. Pot passar, també, que no li convinga a ningú posar el dit en la nafra, ja siga per convicció o per egoisme gremial. Als setanta tothom reclamava, a més de l'autonomia, una determinada autonomia, pel que fa a llengües i altres temes. Més tard en encetar la trajectoria de l'híbrid d'estat mig federal, mig autonòmic, s'hi afegí aigua al vi. I el bestiar de la lletra s'adaptà com pogué a una nova circumstància certament més bonancera pel que fa a les retribucions, les reclamacions més pregonos quedaven a poc a poc per les manifestacions íntimes, al si del gremi respectiu, en una mena de recuperació de sopars i trobades de vells combatents. I així va la cosa.

En qualsevol cas, les situacions reals condueixen a la coneixença, ja siga per negocis, viatges de noces, o per conèixer nits excitants. Passar a comprendre el que passa podria ser una bona complementació de negocis i festa. Si, a més, ens proposàvem de fer del coneixement i la comprensió una mena de bandera per estimar-se encara valdria la pena més. No cal dir que, des de la festa i el negoci, les coses es veuen bastant més clares que des dels pinacles de la política contemporitzadora o de les intel·lectualitats parroquianitzades, sucursals provincianitzades, empenen una llengua o una altra, que també això està ben organitzat des del punt de vista de la còngrua.

Ànim, doncs. Viatjar d'una costa a l'altra, de Barcelona a Palma, i de València a Barcelona o Eivissa, el moviment pot tenir la gràcia addicional a la festa o el negoci: conèixer-nos tal com som.

Ricard Pérez Casado

